

Lagerbladet

ÖSTHAMMAR

En tidning från Svensk Kärnbränslehantering AB Nr 2 • 2016

Lisa räknar grodor

Sid 6

KÄRNBRÄNSLEFÖRVARET

En mycket lång resa

Sid 3–5

Full rulle för Camilla

Sid 12–13

Lagerbladets
Sommarkryss

Öppenhet en del av historien

Mitt starkaste intryck när jag började på SKB för fyra år sedan var öppenheten. Jag hade aldrig stött på den hållningen förut i mitt arbete som kommunikatör. Tvärtom, tidigare och i andra sammanhang hade jag mött kolleger som ängsligt tittade sig över axeln och mumlade om budskap och medieträning. På SKB mötte jag en helt annan attityd: berätta vad vi vet, även de svåra frågorna och osäkerheten, förklara vad vi vill göra och varför, på ett sätt som alla kan förstå!

Det sitter i väggarna och är en del av SKB:s historia. Det förstod jag när jag intervjuade professor Bert Allard (sid 3–5). För 40 år sedan var han en i kretsen av forskare som rekryterades för att utveckla KBS-3-systemet, som kom att bli den bärande slutförvarsmetoden. Redan då var öppenhet ett ledord. ”Dela med er av era resultat och lägg alla kort på bordet”, uppmanade Lars-Bertil Nilsson, vd för SKB:s föregångare SKBF, Svensk Kärnbränsleförsörjning. Det krävs mod och styrka av en organisation att stå fast vid ett sådant ställningstagande. Det blir ifrågasatt, det är nästan en naturlag. Alla har ju sin egen bild av vad öppenhet innebär och hur den ska förverkligas. Men det är en strid värd att utkämpa.

Då handlade det om att skapa intresse för slutförvarsfrågan i forskarvärlden internationellt och att locka till sig de skarpaste hjärnorna. Men det är lika viktigt i dag, för att skapa acceptans i kommunen för SKB:s verksamhet och en hållbar grund inför den förestående folkomröstningen.

I årets opinionsundersökning som genomfördes i april fick SKB höga värden när det gäller förtroende. 79 procent (mot 77 förra året) sade sig ha stort eller ganska stort förtroende för SKB. Och tittar man några år bakåt är trenden stadigt ökande. Alltihop handlar om trygghet och förtroende, som tar tid och ärlighet att bygga.

Trevlig sommarläsning!

Kajsa Prim
Kajsa Prim, redaktör

Vi tar hand om det svenska radioaktiva avfallet på ett säkert sätt

Svensk Kärnbränslehantering AB, SKB, grundades på 1970-talet av kärnkraftsföretagen. Det är SKB:s uppdrag att ta hand om Sveriges radioaktiva avfall på kort och lång sikt för att skydda människor och miljö. SKB har cirka 500 anställda. Här finns vi:

- Forsmark:**
- Slutförvaret för kortlivat radioaktivt avfall – SFR
  - Kärnbränsleförvaret planeras
  - Utbyggnad av SFR planeras
- Östhammar:**
- Lokalkontor
  - SKB Näringslivsutveckling AB
- Stockholm:**
- Huvudkontor
  - SKB International AB
- Oskarshamn:**
- Mellanlagret för använt kärnbränsle – Clab
  - Kapsellaboratoriet – centrum för utveckling av inkapslingsteknik
  - Äspölaboratoriet – forskningsanläggning för geologisk slutförvaring av kärnavfall
  - Inkapslingsanläggning planeras
  - Kapselabrik planeras
  - SKB Näringslivsutveckling AB

SVENSK KÄRNBRÄNSLEHANTERING

Lagerbladet är Svensk Kärnbränslehantering AB:s externa informationstidning. Den vänder sig i första hand till invånarna i Östhammars kommun, där vi planerar att bygga Kärnbränsleförvaret.

Lagerbladet delas ut till alla hushåll och fastighetsägare i Östhammars kommun, cirka 2 000 hushåll i Tierps kommun och cirka 700 hushåll i Uppsala kommun. Övriga kan gratis prenumerera på Lagerbladet.

Tidningen ges ut tre till fyra gånger per år och trycks i cirka 22 000 exemplar.

Om du har frågor om SKB:s verksamhet i din kommun, ring 0173-883 00.

GRAFISK FORMGIVNING

Selander Production AB, Östhammar

Fibrerna i detta papper stödjer hållbart brukade skogar och tryckningen har skett i en miljöcertifierad process enligt ISO 14001.

Tryck
Tierps Tryckeri AB

Redaktion
Kajsa Prim, Östhammar
Lars-Rune Ölund, Östhammar
Inger Brandgård, Stockholm

Kontakt
SKB, Norra Tullportsgatan 3,
742 31 Östhammar
Telefon 0173-883 00
lagerbladet@skb.se
www.skb.se/lagerbladet

Huvudkontor
SKB, Box 250, 101 24 Stockholm
Telefon 08-459 84 00
www.skb.se

ISSN 1651-8683

Omslagsbild:
Lisa Johansson räknar gölgrödor i Forsmark.
Läs mer på sid 6.

Foto Lasse Modin

Här planerar vi att bygga

Kärnbränsleförvaret

En mycket lång resa ...

Bert Allard var en av experterna som för 40 år sedan fick uppdraget att fundera över hur Sveriges använda kärnbränsle skulle slutförvaras. Anade han att resan skulle bli så lång? Lagerbladet har träffat en av hjärnorna bakom SKB:s metod.

Cirkeln är sluten. Efter 40 år av forskning ser slutförvaret ut att bli verklighet. Bakom Bert Allard syns borrhållningen där SKB under våren gjort byggförberedande undersökningar.

... så började det

Ett historiskt ögonblick. Scenen: ett kontorsrum på Brahegatan 47 i Stockholm. Året är 1976. En liten grupp handplockade forskare har samlats. Stämningen är koncentrerad och lite spänd. De har precis fått ett viktigt uppdrag: att utveckla en säker metod för att slutförvara Sveriges använda kärnbränsle.

Det var så det började för 40 år sedan, det för framtiden så viktiga arbetet att hitta en lösning på slutförvarsfrågan. SKB i sin nuvarande form fanns inte än, men avfallsfrågan låg på bordet och industrin var angelägen om att hitta en säker lösning.

Bert Allard var en av experterna i den lilla gruppen. Året innan hade han disputerat på Chalmers i Göteborg och kunde nu titulera sig doktor i kärnkemi. I dag är han professor emeritus vid institutionen för naturvetenskap och teknik vid Örebro universitet, och ledamot av Kungliga Vetenskapsakademien.

Det är en lång, smal och ganska allvarlig man som möter mig utanför universitetets huvudingång och lotsar mig genom långa och som det verkar ändlösa korridorer till sitt tjänsterum.

Villkorlagen och AKA-utredningen

Frågan som snurrar i mitt huvud och skälet till att jag är här, är om de redan på den tiden, i slutförvarsfrågans barndom, kunde föreställa sig att det skulle ta så lång tid att komma fram till en lösning?

– Ja, det tror jag nog, blir hans raka och lite förvånande svar när vi slagit oss ner vid hans skrivbord. Många av oss tänkte nog att det skulle ta flera tiotals år att lösa frågan, men ingen tvivlade på att vi skulle klara det, både den tekniska delen och säkerheten. Det politiska däremot måste vi lämna till politikerna.

För att backa bandet lite. 1976 var ett valår och ett dramatiskt år för kärnkraften, som kom att bli den stora valfrågan i riks-

dagsvalet. 1977 stiftade regeringen Fälldin Villkorlagen, som innebar att inget nytt bränsle fick tillföras reaktorerna om inte ägarna kunde visa att de klarade att ta hand om det använda bränslet på ett säkert sätt.

Men redan 1972 hade regeringen tillsatt en utredning om vad man skulle göra med det radioaktiva avfallet. Den gick under namnet AKA-utredningen och blev klar 1976. Där föreslås bland annat geologisk förvaring av använt kärnbränsle, alltså att det

ska lagras i berget, och ett separat förvar för kortlivat radioaktivt avfall.

Nyckeln till framgång

Det var förutsättningarna för forskargruppen, som rekryterats av Lars-Bertil

Gösta Boman (M), Per Ahlmark (FP) och Torbjörn Fälldin (C) bildade regering 1976. De enades om att en fortsatt satsning på kärnkraft inte skulle kunna ske om inte avfallsfrågan fick en lösning.

Bilden är borttagen av upphovsrättsliga skäl.

Alla dörrar ska
stå öppna.

Vänd på alla stenar.

Klarlägg allt som
är oklart eller där
kunskap saknas.

Nilsson, projektledare för KBS-3-metoden på SKB:s föregångare SKBF, Svensk Kärnbränsleförsörjning.

Tillsammans med sin kollega Per-Eric Ahlström hade han rest kors och tvärs i Sverige för att skanna landet på de skar-paste hjärnorna och de bästa förmågorna.

– Det var en mycket klok strategi, kommenterar Bert Allard. På så sätt knöt de många värdefulla kontakter både här hemma och utomlands.

Tidigt bestämde man också att allting, alla forskningsresultat och rapporter, skulle vara öppna, tillgängliga och offentliga.

– Alla dörrar skulle stå öppna. Budskapet var ”åk ut och berätta, ta alla kontakter ni vill”. Ett annat var att vi skulle vända på alla stenar. Om det var något som var oklart eller som vi inte förstod, då skulle vi gå in i detalj och reda ut det. Jag tror att allt det här har varit viktiga framgångsfaktorer för programmet, som ju är världsledande. Det finns flera nästan drastiska exempel på hur kunskapsläget har förbättrats just genom att inga frågor fick lämnas obesvarade – klarlägg allt som är oklart eller där kunskap saknas! berättar professor Allard.

Konsekvensanalys

Han frågar om jag minns Tage Danielssons sannolikhetssketch: Det är helt osannolikt att en händelse ska inträffa, och så inträffar den, och då är det plötsligt hundra procent sannolikt att den kan hända.

– Det finns två sätt att beskriva risk, förklarar han. Ett är sannolikhetsbegreppet,

och det var det som Tage Danielsson drev med. Ett annat är konsekvensanalys. Om det värsta skulle hända, vad får det då för konsekvenser? Och vad kan man göra för att bygga bort dem? Det var den principen som vi arbetade efter. Och vad jag vet, gäller det än.

Absolut, så är det. I SKB:s säkerhetsanalys finns alla tänkbara scenarier med, från ”normala” förhållanden till de mest extrema som kapseln, bentonitleran och berget rimligen kan utsättas för. Riskkriteriet för Kärnbränsleförvaret är att människor i förvarets närhet inte får utsättas för stråldoser som överskrider ungefär en hundradel av den naturliga bakgrundsstrålningen.

I avfallets tjänst

För Bert Allard blev slutförvarsfrågan det stora temat, ja hans karriär. Han disputerade på de tunga grundämnenas kemi och deras växelverkan med omgivningen och hade ett geologiskt intresse i botten. Vad kan då passa bättre än att ha geologisk slutförvaring av använt kärnbränsle som huvudprojekt?

– Inför den här intervjun tittade jag i min publikationslista och blev nästan häpen när jag såg hur många av dem som direkt har med kärnavfall att göra. Det är runt 75 olika rapporter. Sedan är det säkert över 90 artiklar i vetenskapliga tidskrifter. Och allt under en 30-årsperiod! ■

TEXT Kajsa Prim FOTO Lasse Modin

Det här hände sedan

Den första gruppen av pionjärer växte och förgrenade sig till fler universitet och forskningscentrum, även utomlands. Under åren som följde byggde SKB upp en imponerande kunskapsbank och är i dag världsledande inom området.

Titt som tätt kommer besökare från världens alla hörn till Forsmark för att på plats se och lära om slutförvaring av radioaktivt avfall.

1976 SKB initierar ett svensk-amerikanskt forskningsprojekt som genomför vetenskapliga studier i Stripa gruva i Bergslagen.

1977–85 genomförde SKB typområdesundersökningar.

1986 togs beslutet att börja bygga Äspölaboratoriet utanför Oskarshamn för att få en realistisk miljö och i full skala kunna testa olika tekniska lösningar.

1992 inleddes lokaliseringsprocessen som byggde på frivillighet. SKB skickade ut förfrågningar till landets alla kommuner.

Förstudier genomfördes i Storuman, Malå, Nyköping, Älvkarleby, Hultsfred, Tierp, Oskarshamn och Östhammar. Till sist blev det i Östhammar och Oskarshamn som SKB genomförde noggranna platsundersökningar med provborrningar.

2002–07 pågick platsundersökningar. Resultaten sammanställdes till platsmodeller som visar hur platserna ser ut och hur de utvecklats.

2009 valde SKB Forsmark som den bäst lämpade platsen för Kärnbränsleförvaret.

2011 lämnade SKB in ansökningarna till myndigheterna om att få bygga slutförvaret i Forsmark och inkapslingsanläggningen i Oskarshamn.

Tillståndsprövningen pågår. Vid halvårsskiftet 2017 räknar myndigheterna med att lämna sina rekommendationer till regeringen. Sedan går frågan till kommunerna. I våras meddelade Östhammars kommun att man planerar en rådgivande folkomröstning i frågan.

Det här är andra sommaren som Lisa Johansson sommarjobbar för SKB. Förra året handlade det om SKB Nu:s fibersatsning, i år räknar hon gölgrödor ute i Forsmark.

Världens bästa sommarjobb (?)

Att sitta vid en göl och spana/lyssna efter gölgrödor, det måste väl vara ett fantastiskt sommarjobb? Nja, både och, säger Lisa Johansson, som under sex veckor i sommar ska hjälpa SKB att inventera beståndet av den speciella gölgrödan i Forsmark.

Lisa Johansson ser ut som ett skogsrå där hon tittar fram bakom trädstammen. Hon är på väg till en göl i Forsmarksskogarna. Det är speltid för de skyddade gölgrödorna nu, från mitten av maj och hela juni, och utrustad med kikare och anteckningsblock, rejäla stövlar och ryggsäck, ska hon på SKB:s uppdrag registrera alla exemplar av arten hon hör och ser vid fem utvalda gölar.

– När jag sökte jobbet visste jag inte att det fanns så mycket orm här, säger hon. Jag är livrädd för ormar. Jag såg en snok redan första dan.

Om det inte vore för ormarna, är det här ett jobb som passar henne, tycker hon. Hon

gillar att vara ute, är förtjust i både djur och natur och efter gymnasiet drömde hon till och med om att bli veterinär.

– Fast det var för höga intagningspoäng så jag fick tänka om. Nu har jag sökt till landskapsarkitektlinjen på SLU i Uppsala i stället, säger hon medan hon antecknar ett tydligt kväkande i vassen.

Ett ensamt jobb

I blocket har hon ritat upp de fem gölar hon ska hålla koll på. När hon ser eller hör en groda ritar hon in ett kryss ungefär där hon gjort observationen.

– Först mäter jag temperaturen i vattnet

Gölgrödan är en av de fridlysta arter som finns i Forsmark och som SKB gjort stora ansträngningar för att skydda. När Kärnbränsleförvaret börjar byggas om några år måste tre gölar i området fyllas igen. I en av dem finns en population av gölgröda. Därför har SKB grävt sex nya gölar. Förhoppningen är att de små krypen själva ska flytta dit och föröka sig. Nu följer SKB utvecklingen i gölarna för att se hur det går.

och luften. Sedan när jag har suttit en timme vid en göl går jag vidare till nästa, och sen börjar jag om igen. Jag har också sett större vattensalamander och blodiglar!

Det är ett ganska ensamt jobb, men det bekymrar henne inte. Hon har fått låna en cykel på SKB:s Vegakontor som hon använder. Just den här dagen är vädret på hennes sida, lagom varmt och inte för gassigt, men hur blir det när det regnar?

– Ja, det får vi väl se, säger hon och berättar att hon delar uppdraget med en student från Uppsala, Malin Karlsson.

– Jag jobbar veckodagar de första tre veckorna medan Malin tar helgerna. Sedan blir det tvärtom i tre veckor.

Specialarbete om gölgrödan

När hon sökte jobbet i våras visste hon redan en hel del om SKB:s arbete med de skyddade gölgrödorna i Forsmark. Med SKB:s platsekolog Sara Nordén som mentor gjorde hon och två klasskamrater – Tilda Hermansson och Yoshie Nakamo – ett specialarbete om det.

– Det var förra året när vi gick sista året på Bruksgymnasiet. Jag har lite nytta av det arbetet nu, säger hon och berättar att hon också förra sommaren hade uppdrag av SKB Näringslivsutveckling.

– Jag och Ida Karlsson cyklade omkring i kommunen och informerade om fiber. Det var roligt. Vi knackade på i husen och tog upp intresseanmälningar. Oftast blev vi väl bemötta, säger hon innan hon sätter kurs mot nästa göl. ■

TEXT Kajsa Prim FOTO Lasse Modin

I våras invigde SKB en ny utställning nere i SFR.

Gå under jorden i sommar

Sommar, sol, bad och värme – gör något tvärtom om för en stund i sommar. Upplev svalkan i underjorden, 18 juli till 12 augusti. Häng med på en guidad tur 50 meter under havsbotten i Öregrundsgrepen.

Här får ni besöka SKB:s slutförvar för kortlivat radioaktivt avfall, SFR.

Ett bra tips, ta med en tröja. För även om det är 30 grader varmt på klipporna i Öregrund blir det aldrig varmare än sådär tolv grader i underjorden, dit bussen tar er bekvämt.

Med sommarguiden Erik Wendin och hans medhjälpare kommer ni att få en spännande upplevelse och se en helt ny utställning som förklarar SKB:s framtidsplaner, vad som sker i nutid och vad som hänt under årens lopp.

SKB öppnar sina portar till berggrunden under fyra veckor i sommar. Turerna går från turistinformationen i Forsmarks bruk klockan 13.00 varje vardag mellan 18 juli och 12 augusti. Man gör klokt i att boka i förväg, för de brukar vara populära och av säkerhets skäl kan vi bara ta emot 30 besökare per tur. Av säkerhetsskäl måste också alla besökare kunna gå obehindrat utan hjälpmedel.

Barn är välkomna från och med sju års ålder (det vill säga födda 2009). Besöken i underjorden är gratis, men alla måste

kunna legitimera sig. Om man är under 18 räcker det med att medföljande vårdnadshavare kan intyga identiteten.

Bergsturerna sker i samarbete med Forsmarks Kraftgrupp som också visar upp sitt vackra bruk med massor av aktiviteter. De bjuder även på bussturer förbi bland annat kärnkraftverket under hela sommaren.

För mer information och anmälan se www.visitforsmark.se. Telefon till Turistinformationen är 0173-500 15. ■

TEXT Lars-Rune Ölund FOTO Lasse Modin

Michael och Heli Meuller är bekymrade över trafiken utanför sitt hus i Snesslinge.

Så tänker SKB om tunga transporter

Hur mycket kommer trafiken på vägarna att öka när Kärnbränsleförvaret börjar byggas och utbyggnaden av SFR drar i gång? Den frågan ställde Heli Meuller på en av SKB:s temakvällar. Tillsammans med enhetschef Niklas Heneryd åkte vi hem till familjen, som bor i Snesslinge, för att bena ut problemet.

Michael och Heli Meuller vet hur det är att ha trafik alldeles runt knuten. Deras hus ligger bara några meter från väg 76. Där har de bott i över 20 år. Och de älskar sitt hus, trots det ständiga trafikbruset utanför.

– Heli önskar ibland att vi kunde flytta huset till andra sidan åkern här bakom, upp i backen en bit, säger Michael halvt på skoj, halvt på allvar.

Michael själv har ett slags hatkärlek till trafiken. Han vill inte vara utan den helt, men inte heller att den ska öka. Och det har hänt olyckor i korsningen utanför deras hus, vilket oroar.

– Folk kör alldeles för fort, på tok för fort, säger Heli, som när hon åkte hem från jobbet häromdagen räknade att det finns 66 utfarter mellan Östhammar och deras hem, alla en riskfaktor för olyckor.

Enligt den senaste trafikräkningen (2014)

passerar 4 700 fordon Norrskedika varje dag. Och ungefär 10 procent av dem är tung trafik.

Michael: Hur mycket kommer trafiken att öka när ni börjar bygga?

Niklas: Till att börja med kommer ju persontransporterna att öka. Under den mest intensiva byggtiden kommer vi att sysselsätta ungefär 600–700 personer med alla entreprenörer. Men alla kommer ju inte vid samma tid och inte heller från samma håll, vilket gör att det är svårt att förutsäga trafikmängden för varje enskild vägsträcka.

Heli: Men de tunga transporterna då? Vi var på ett möte i Norrskedika för många år sedan och då sa man att det skulle bli tung trafik var sjätte minut dygnet runt här utanför.

Niklas: Det låter väldigt mycket om ökningen bara avser transporter till och från Kärnbränsleförvaret. De första två åren kommer vi inte att behöva forsla bort några bergmassor alls. Det vi tar upp kommer vi att använda till grundläggning och till att fylla upp området. Året därefter ökar vi uttaget rejält, till ungefär 120 000 ton, vilket motsvarar 60 transporter per dygn. När aktiviteten är som störst räknar vi med 215 000 ton bergmassor per år. Det blir 85 till 90 transporter per dygn.

Michael: Och vart kommer alla de här transporterna att ta vägen?

Niklas: Vi kommer ha ett bergupplag på området, men allt kommer inte att få plats där. Bergmassor är ju en resurs, så en del av dem räknar vi med att få avsättning för. Men det måste vara till projekt i närheten som behöver bergmassor. Men det är samma sak där som med persontrafiken, de kommer att åka åt olika håll beroende på var behovet finns.

Heli: Är det bara material därifrån eller blir det också transporter av material till bygget?

Niklas: Nej, det kommer även transporteras byggmaterial av olika slag till Forsmark och liksom med persontransporterna kan de komma via olika vägar. Sedan är det ju bentonittransporterna från Hargshamn, men de är inte aktuella förrän i driftskedet, det vill säga någon gång runt 2030 och framåt. De räknar vi med kommer att bli ungefär 20 per dygn och alltid under dagtid.

Michael: Har ni några planer på att göra något åt vägen?

Niklas: Nej, SKB har varken ansvar eller resurser för det. Men vi för en dialog med Trafikverket kring behov av åtgärder, bland annat om väg 76.

Michael: Men utbyggnaden av SFR, den kommer ju att pågå ungefär samtidigt. Hur blir det med deras transporter?

Niklas: Där är huvudalternativet att försöka ta bergmassorna sjövägen. Närheten till hamnen och den relativt korta perioden då de produceras, under cirka 2,5 till 3 år, gör att det är ett lämpligt alternativ. Vi utreder också möjligheterna att transportera en del av bergmassorna från Kärnbränsleförvaret sjövägen, bland annat för att minska belastningen på vägnätet. Men det kräver sannolikt större åtgärder i hamnen och lösningar för transporter inom området. ■

Niklas Heneryd reder ut hur bygget av Kärnbränsleförvaret kommer att påverka trafikflödet.

... och så säger Trafikverket

För ett år sedan startade arbetet med en åtgärdsvalsstudie för hela väg 76. I den regionala planen har man konstaterat att vägen behöver ses över. Det säger Ivan Andic, regional planerare på Trafikverket.

I studien har Regionförbundet i Uppsala län, Trafikverket och delvis Kollektivtrafikmyndigheten bollat frågor med Östhammars kommun.

Under 2017 planerar Trafikverket förstärkningsåtgärder och beläggningsarbeten. Dessutom ska investeringar göras i sidoområdesåtgärder på sträckor med större belastning, främst mellan Östhammar och korsningen mot Öregrund.

Vilka insatser som kommer att göras framöver på sträckan Hargshamn–Forsmark, som är den delsträcka som kommer att drabbas mest av ökad trafik när SKB startar bygget av Kärnbränsleförvaret om några år, vet inte Ivan Andic.

– Det är Regionförbundet som gör investeringsprioriteringarna. Trafikverket kommer att göra underhållsåtgärder men sen måste vi veta hur mycket trafiken kommer att öka och vad det blir för konsekvenser, är det till exempel bullret som kommer att bli ett problem eller att vägen måste förstärkas? Och är det statens ansvar att åtgärda, eller någon annans? Det får vi diskutera.

Informationskvällar om transporter

I höst arrangerar SKB informationskvällar längs väg 76. Trafikverket har lovat att delta. Exakt tid och plats är inte spikat, men vi kommer att annonsera i god tid. Så håll ögonen öppna efter det och gå dit och tryck till och tryck på!

TEXT Kajsa Prim FOTO Lasse Modin

Gräsö är en pulserade sommarö som ökar sin befolkning med mer än tio gånger under några månader. Men det kan också vara en lugn och rofylld tillvaro. Som för sommarboende Börje och Rose-Marie Hellstadius.

Lockas av lugnet på Lillbacken

De kallas "sommarfåglar" av färjkarlarna på Gräsöfärjan.

– Låter rätt gulligt faktiskt, tycker Börje och Rose-Marie Hellstadius. Paret är ett exempel på att Gräsö, landets tionde största ö med ungefär 800 invånare, blir uppemot 10 000 pulserande sommargäster under några månader. Men ändå inte.

– Vi kommer till Gräsö för lugnet, säger Börje och Rose-Marie.

Motsägelsefullt? Nja, inte om man besöker deras röda stuga med vita knutar på *Lillbacken*. Jo, stället heter så.

För när man tar av till vänster på stora vägen – Gräsös E4:a – ser man den hemmasnickrade vita postlådan och vägen blir liten. Vidare en bit och en egentillverkad vägs skylt, blir vägen så liten att om den varit mindre hade den inte funnits. Men träden bugar välkomnande och gullvivorna säger hej på gräsmattan.

– Här ser vi knappt en människa. Inte ens på sommaren. Vi har firat nyår här och bara legat och tittat på stjärnorna i mörkret och tystnaden, säger Rose-Marie.

Många fritidshus

Det är en stor kontrast till det intensiva sommarlivet på andra ställen på ön och framför allt på andra sidan sundet i Öregrund.

– Bra att det finns, det också! Det gör trakten levande.

Människor gör en kommun, och här kommer lite fakta.

Visste ni att Östhammar faktiskt är landets tolfte fritidshustätaste kommun?

Här finns 5 625 fritidshus, jämfört med

6 782 vanliga bostadshus (siffror från 2014). Fritidsboende och turister omsätter årligen 660 miljoner kronor där 60 procent faktiskt står för ren handel.

– För oss är det helt naturligt att handla lokalt, det gör ju också att bygden kan leva vidare, säger Börje. Och dessutom är det bra service. Tänk, bara när vi köper byggvaror i Öregrund. De kör ut det på tomten och så är det bara att börja snickra ...

Pappa var lots

Lokalt, småskaligt och miljövänligt hänger med från förr, för nu kan vi avslöja att Börje egentligen inte är någon riktig sommarfågel. Han är född i Öregrund och mer eller mindre uppvuxen på Gräsö.

Den äldre generationen kommer säkert ihåg klassiska Dagnys Damfrisering i Öregrund, Börjes mamma. Och pappa, ja det var lotsen Bernt.

– Så jag känner nog till de flesta grynnor ner till Möja, säger Börje.

Familjen flyttade visserligen till Gävle 1964 men banden till Gräsö är förstå starka. Precis som det är för många andra åretrunt- och sommarboende.

– Vi åker hit nästan varje helg och är här hela semestern.

Det visar också siffror på, i genomsnitt besöker fritidsboende sina stugor 90 dagar om året. Det ger liv åt Östhammars kommun. Och framför allt åt Öregrund där Systemet mångdubblar sin omsättning och där Ica har öppet ända till 23.01 för att vara den som stänger senast i Sverige.

När Börje och Rose-Marie vill se folk åker de in till Öregrund, ibland för att se solen gå ner i havet. Det är faktiskt enda staden på östkusten där det sker. Skulle det förresten inte vara bekvämt med en bro?

– Nä, varför det??? Det är ju charmen

med att bo på en ö. Då kan det bli för mycket folk här. Det känns också på något sätt tryggare och säkrare så här, säger de två och då är den diskussionen avslutad.

Gillar fibersatsningen

Fast de har sannerligen inget emot kommunikationer. De anmälde sig tidigt till Gräsös fibersatsning, som de tycker är klok.

– Det blir mycket bra. Vi ligger i radioskugga och har en "tolvkråkors" tv-antenn på en lång stång för att få bild. Ja, det får plats tolv kråkor på den, skrattar Rose-Marie som ursprungligen kommer från Sandviken och är förskollärare i Gävle.

Relationen till Forsmarkshalvön rakt över vattnet är egentligen liten.

– Vi accepterar att kärnkraften finns. Som närboende har vi fått jodtabletter, och ja just det, för sisådär 20 år sedan fick vi en transistorradio av Forsmarks Kraftgrupp. Den fungerar alldeles utmärkt ännu i dag, säger Börje som är utvecklingstekniker på Billerud Korsnäs.

Besök i underjorden

Relationen till SKB då?

– Ingen alls egentligen. Vi vet ju att det är ett stabilt företag och vet vad som är på gång, kanske vi ska göra en sommartur till underjorden i år. Och så läser vi förstå Lagerbladet med stort nöje!

När jordgubbarna, grädden och den delikata kladdkakan är avnjuten konstaterar vi:

– Här på Gräsö kommer de flesta fritidsboende från Stockholm och Uppsala. Då är det skönt att komma ut på 76:an på söndagskvällen när det är köer ditåt, och vi bara svänger höger mot Gävle, avslutar de här sommarfåglarna. ■

TEXT Lars-Rune Ölund FOTO Lasse Modin

Camilla Blackhammar

Ålder: 47 i år.

Familj: Sambo Erik, två utflugna barn 20 och 23, Eriks två utflugna.

Bor: Gimo.

Jobb: Kompetensutvecklingschef på SKB.

Tidigare jobb: Bland annat sommarjobb på

Forsmarks Kraftgrupp, lärare på Bruks-gymnasiet, produktionsledare på Sandvik i Gimo, enhetschef på KSU (Kärnkraftsäkerhet och Utbildning).

Gillar: Att motionera i olika former, att snickra hemma, att resa, att utveckla människor.

Hemliga drömmar: Bo som pensionär på en vingård kring Medelhavet. Men innan dess åka till Kuba och dansa salsa när hon fyller 50!

KUNSKAPSTÖRSTANDE SOM VILL DANSA ÄNDA TILL KUBA

”Det gäller att inte trampa på i samma spår

Det är full rulle som gäller för Camilla Blackhammar. Både på fritiden och i jobbet. Lika hängiven i motionsspåret som när det gäller att kompetensutveckla medarbetare.

Och lite av perfektionist är hon nog, den numera välkända Gimoprofilen.

– Oj, synd att jag hade fel pedaler, utbrister hon när hon ser den fartfyllda bilden på sig själv.

Vi fattar egentligen ingenting, men begriper trots allt att det ska vara ordning och reda, utrustningen och verktygen ska vara de rätta, det gäller i arbetslivet också.

– Att förvalta kunskap är i dag nästan lika viktigt som att förvalta kapital. Och jag brinner för att förädla olika kompetenser, säger den nya kompetensutvecklingschefen på SKB.

Vi lämnar dock den delen en stund och kikar i stället på 47-åringens idrottsliga karriär.

– Nä, kalla det hellre motionsutövande. Jag har egentligen aldrig tävlat. Det blev aldrig så när man bodde på landet och hade åtta kilometer på cykel in till Öregrund för att träna på mammans gamla skidor ...

Klassiker

Men sedan några år tillbaka är det håll-i-gång i skogen som gäller – per fot, pedal eller skida. Och så en och annan sväng på fruset och mindre fruset vatten.

– I vintras var det mäktigt, nästan magiskt, när sambon Erik och jag åkte långfärdsskridskor en gnistrande vinterdag på Gimodammen. Vi var helt ensamma.

Camilla ser ut som en klassisk motionär – och det är hon också. Hon har gjort just

en Svensk Klassiker: Vasaloppet, Vansbro-simningen, Vätternrundan och Lidingöloppet.

– De flesta säger att Lidingöloppet är värst, men jag tyckte cyklingen var jobbigast, det tog ju så lång tid. Men Erik och jag gjorde det tillsammans.

Det kom bara upp som en rolig grej.

– Och vi ska göra det 2017 igen. Då ska vi vara ännu bättre förberedda. Envis har jag alltid varit.

Engagemang är passionen

Ungefär som i arbetslivet och med kompetensutveckling – att göra det som är bra ännu bättre.

– Jag har jobbat på bland annat Sandvik och KSU (Kärnkraftsäkerhet och Utbildning) och kände till SKB rätt bra. Min stora passion är att få medarbetare engagerade och att utnyttja de olika kompenser som finns tillsammans, säger hon som gjort sig känd som en som själv engagerar sig i bland annat Gimo utvecklingsgrupp, Röda Korset, lärare för vuxna och andra utåtriktade verksamheter i samhället.

Gott självförtroende och framåtanda är ingredienser som är bra att ha.

– När jag satt med i några internationella grupper hade alla jättemycket erfarenhet, jag plussade på med mina år som sommarjobbare i Forsmark så jag också fick litet mera erfarenhetsår, ler Camilla som efter en raketstart nu är installerad på SKB:s

HR-enhet på Östhammarskontoret. Fast det blir förstås några dagar i veckan i Oskarshamn och Stockholm också.

Breddad personalavdelning

Hm, varför kan det inte få heta personalavdelning förresten. Så folk fattar vad det är, utan ska heta Human Resources?

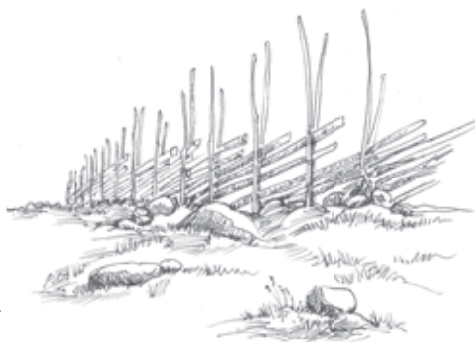
– Egentligen har jag inget bra svar på det, men svenskan är ju ett fattigare språk och engelskans HR täcker in mera frågor med bred personalverksamhet. Sedan gör det ju förstås sitt till att fler och fler företag har engelska som koncernspråk.

Precis som i mountainbike-backen så siktar hon nu uppåt mot nya utmaningar.

– Jag brinner verkligen för att få struktur och mönster och att utnyttja det stora samlade kunnandet. Genom att få alla att förstå att vi ska göra på ett visst sätt blir det mer värden för alla. Det här gäller inte minst säkerhet, som ju är A och O inom vår bransch, avslutar Camilla som gillar att få utväxling på vad hon gör, på chefsutveckling eller på cykelsadeln. ■

TEXT Lars-Rune Ölund FOTO Lasse Modin

Ekologisk Roslagsmjölk snart på var mans bord

Målet är ett eget mejeri i Roslagen. Vägen dit heter Roslagsmjölk. Fyra bondfamiljer från Östhammars kommun och en från Norrtälje kommun har nu gått samman för att genomföra sin idé. Till hösten hoppas de att deras KRAV-märkta produkter ska finnas i butikerna.

Det är ett gäng glada och förväntansfulla bönder som Lagerbladet möter hemma hos Sune Hansson i Ånö utanför Östhammar. Utanför fönstren breder kulturlandskapet med de betade hagmarkerna ut sig. Ett landskap som skapats av mjölkors betande i många år.

De här bönderna har valt att satsa i stället för att ge upp. De driver sina gårdar i andra, tredje och till och med fjärde generationen. Och de är stolta. Över de öppna landskapen deras kossor skapar. Och över produkterna de levererar.

– Att markerna ser ut som de gör beror på att vi har kor som betar där. Annars hade hagarna vuxit igen. Och det går väldigt fort, konstaterar Johan Mattsson från Vattensta utanför Gimo, som tillsammans med sin hustru Britta ingår i gruppen som vill sälja Roslagsmjölk.

Startpunkt för samarbetet

Det var i januari 2015 som Sune Hansson tog kontakt med Klas Hansson i Vaddika, Joakim Åkesson i Barkö, Johan och Britta Mattsson, Vattensta, samt Fredrik Reinsson på Vaddö. Även Sunes son Erik, som arbetar hemma på gården, ingår i projektet. Alla med ekologiska gårdar och lösdrift.

– De nappade på idén direkt och vi tog kontakt med Gefleortens mejeriförening som är närmast. Vi tyckte att vi kom med

en kanonidé men de var inte intresserade, berättar Sune Hansson.

De hörde talas om det lilla mejeriet på Åland. Där finns åtta mejerit utbildade personer och hantverkskunnandet är stort. Bönderna från Roslagen blir en viktig kund.

Ålandsmejeriet har ett stort miljötänk, med biogasanläggning, grön el och flisvärme. Det är småskaligt och kan därför göra produkter i begränsad upplaga. Något som det inte finns utrymme för på ett större mejeri. Här finns alltså möjligheter för Roslagsbönderna att utveckla sitt sortiment.

– Dessutom är det bara fyra mil fågelvägen till Åland. Till Arla i Kallhäll är det tolv mil.

Nu är man inne i en undersökningsfas. Det är ett lågbudgetprojekt där alla gör allt själva. Tack varje hjälp från SKB Närings-

Roslagsmjölk®

Fem bondfamiljer ingår i Roslagsmjölk:

Familjen Hansson, Ånö
65 mjölkande kor

Familjen Reinsson, Vaddö
drygt 100 mjölkande kor

Familjen Hansson, Vaddika
75 mjölkande kor

Familjen Åkesson, Barkö
51 mjölkande kor

Familjen Mattsson, Vattensta
110 mjölkande kor

livsutveckling har man kunnat anlita en konsult, Ove Alm, som hjälper dem med införsäljningen till butikerna.

– Det finns ett stort intresse i det här området. Och det finns tongivande butiker i Stockholm som är väldigt intresserade, säger han.

Stor efterfrågan

Ove Alm tror att den ekologiska mjölkproduktionen i Roslagen kommer att öka. Kunderna efterfrågar närproducerade produkter och är beredda att betala för det.

Totalt kommer de fem gårdarna att leverera två miljoner liter mjölk till Ålandsmejeriet. De har kapacitet att leverera dubbelt

Med korna som närmaste granne. Sune Hansson, Änö, Britta och Johan Mattsson, Vattensta, Erik Hansson, Änö, Fredrik Reinsson, Väddö, Klas Hansson, Väddika. Längst fram Joakim Åkesson, Barkö.

så mycket men har från Arla fått möjlighet till splittad leverans, vilket innebär att Arla ska ha 50 procent av deras totala produktion.

– Det är en trygghet för oss, annars hade det aldrig fungerat. Vi hade tur som lyckades få till detta innan Arla ändrade sina regler, säger Johan Mattsson.

Men det är kostnaden för transporter som är den stora utmaningen och som behöver lösas innan de kan dra i gång på allvar.

Till att börja med ska man sälja tre mjölk-

sorter samt grädde. Därefter hoppas man kunna sälja smör och fil.

– Roslagsfiiiil, säger Ove Alm och får något drömmande i blicken. Det finns inget annat produktnamn som låter godare. Ingen kommer att kunna motstå det! ■

TEXT Anne Adre-Isaksson FOTO Lasse Modin
TECKNINGAR Ditte Werner

Det här är SKB Nu

Som en del av mervärdesavtalet har SKB bildat dotterbolaget SKB Näringslivsutveckling AB. SKB Nu verkar för att utveckla näringslivet i Östhammars kommun och skapa långsiktiga och varaktiga arbetstillfällen.

Det görs genom affärsutveckling och borgensåtaganden. SKB Nu stöttar företag med lokal förankring och utvecklingsmöjligheter. Affärsutvecklare på SKB Nu i Östhammar är Jörgen Lönnies, 073-087 63 55, jorgen.lonnies@skb.se, www.skbnu.se.

SKB Näringslivsutveckling AB

Flaskpost ut i rymden

Rymdsonden New Horizons är på väg att lämna solsystemet och ska programmeras med ett meddelande från jorden. SKB följer projektet för att få idéer om hur man kan kommunicera med en okänd mottagare.

Den obemannade rymdsonden sköts upp av den amerikanska rymdmyndigheten NASA 2006 från Cape Canaveral i Florida, USA. Uppdraget var att passera dvärgplaneten Pluto och dess månar för att samla in information och ta bilder av himlakropparna. I juli 2015 nådde sonden sitt mål och är nu på väg vidare ut i Vintergatan.

– NASA kommer att ha kontakt med sondens dator i flera decennier, berättar Jon Lomberg, initiativtagare till projektet One Earth – New Horizons Message som ska programmera sonden med ett budskap från jorden.

Workshop i Forsmark

I vintras besökte Jon Lomberg Forsmark.

SKB stod då värd för en workshop som samlade deltagare från ett brett spektrum av fackområden – forskare, konstnärer och företrädare för museer och andra institutioner med behov av att bevara föremål och kunskap för framtiden. För SKB handlar det om att kommunicera kunskap om Kärnbränsleförvaret till en okänd framtid.

– Budskapet i sonden blir ett slags själv-

porträtt av livet här på jorden, berättar Jon Lomberg. Vi vet ju inte om det kommer att nå fram till någon, och, om det gör det, hur de mottagarna ser ut. Men vi antar att om de klarar att bilda en rymdsond, då har de tillräckligt med kunskap för att också knäcka koden för att ta sig in i datorn.

Voyager

Jon Lomberg har varit fascinerad av rymden ända sedan barnsben. Och det här är faktiskt den andra flaskposten som han bidrar till att skicka ut i evigheten. 1977 laddades en annan rymdsond, Voyager, med en typ av grammofonskiva fylld med ljud och bilder av livet på jorden och olika mänskliga kulturyttringar.

Nu arbetar han för att få ihop namnunderskrifter och medel för att bygga vidare på sitt projekt. NASA har gått med på att ladda upp budskapet, men bidrar i övrigt inte med finansiering. Därför söker projektet nu donationer från organisationer och privatpersoner. Sedan gäller det att skapa själva budskapet.

– Vi kommer att samla in bilder och annat material från hela världen. Sedan ska vi ha en omröstning på Internet för att få

fram finalisterna inom olika kategorier, säger han.

I dag finns 140 länder på deras namnlista. Från en liten önation i Stilla havet med 1 300 invånare har projektet fått in så många som 40 namnunderskrifter.

En kraftfull påminnelse

Det kommer att ta sonden tiotusentals år innan den når fram till de närmaste stjärnorna men den har egentligen inget mål utan kommer att kryssa fram i rymden i oändlighet, eller tills någon hittar den.

Men varför gör man då det här när chansen att meddelandet någonsin når fram till någon är så liten.

– På samma gång som det är ett budskap till framtiden och en okänd mottagare om att vi finns här och en beskrivning av hur vi lever, är det också en påminnelse till mänskligheten om att vi alla hör ihop och delar samma, lilla, planet – jorden. Allt som kan ena människor är av godo, säger Jon Lomberg. ■

TEXT Kajsa Prim FOTO NASA och Lasse Modin

Den workshop som SKB stod värd för i Forsmark arrangerades av Assembling Alternative Futures for Heritage, AAFH. Det är ett tvärvetenskapligt forskningsprogram som syftar till att utveckla ett brett internationellt och sektorsövergripande ramverk för att förstå "arv" i ordets mest expansiva mening.

Programmet är ett samarbete mellan University College London, University of Exeter, University of York och Linnéuniversitetet i Kalmar. Det startade våren 2015 och beräknas att pågå i fyra år.

SKB deltar som industripartner till följd av ett tidigare forskningssamarbete kring informationsbevarande med Linnéuniversitetet.

TRE FRÅGOR TILL ...

Sofie Tunbrant

Ansvarig för SKB:s arbete med informationsbevarande

Varför är informationsbevarande en viktig fråga för SKB?

SKB har arbetat med frågeställningen i många år. Det finns en internationell samsyn inom kärnavfallsområdet att det är nödvändigt och angeläget. I samråden inför ansökningarna fick vi ofta frågor om bevarande av informationen och kunskapen om slutförvaret och vem som har ansvaret. I prövningen av ansökan enligt miljöbalken framförs önskemål om att SKB ska presentera ett förslag på

handlingsplan för hur informationen/kunskapen kan bevaras under mycket lång tid. En viktig insikt, så här långt, är att en förutsättning för att lyckas är ett intresse och engagemang från många, för att inte säga alla samhällssektorer.

Varför deltar SKB i forskningsprogrammet Assembling Alternative Futures for Heritage?

Därför att det ger oss möjlighet att få direkt kontakt med personer, som på ett eller annat sätt har som profession att arbeta med frågor kring bevarande av föremål och kunskap samt ta del av deras erfarenheter. Inte minst då Jon Lomberg, som på ett mycket konkret sätt formulerar budskap till en okänd mottagare.

Vilka andra samarbeten har SKB kring informationsbevarande?

Just nu deltar vi framför allt i OECD/NEA:s arbetsgrupp. Målet är att presentera en form av "verktygslåda" och en internationell samsyn om förslag på vilka "verktyg" man kan använda för att efter bästa förmåga bevara dokument, information och kunskap om slutförvar med radioaktivt avfall med olika tidsperspektiv. Bland annat analyseras och diskuteras förutsättningarna för förvaring i traditionella arkiv och korsarkivering, samverkan med internationella organisationer, tidskapslar, markörer (på ytan och under mark), skapande av traditioner och arv samt hur och till vem ansvaret för slutförvaret och bevarandet av informationen och kunskapen kan överföras efter förslutningen.

NÅGRA RADER OM ■■■

Sommarläger som bjuder upp till dans

Dans – det är den nya idrotten vid årets Summer Camp i Gimo. Lägre, som lockar var femte (!) skolelev i Östhammars kommun, går i år 8–12 augusti.

Lägre hade i fjol precis hälften tjejer bland de 200 deltagarna. Veckan är öppen för alla mellan 7 och 13 år. De övriga huvudidrotterna är fotboll, friidrott, gymnastik och innebandy, men det bästa är att ungdomarna får massor av nya idrotter att prova på under veckan. SKB stödjer det här breddlägret.

Därför heter han Skalman

Kommer ni häg motortestet av specialfordonet Skalman i förra numret av Lagerbladet? Där konstaterade vi att vi inte riktigt visste varifrån han fått sitt namn. Nu vet vi.

– Precis som ni antydde kommer namnet från Bamseserien. Det var receptionisten och informationsguiden Lotta Grabbs som kläckte namnet. Hon tyckte det var träffande då det syftar till god teknik och en "nästan självgående skottkärra", meddelar 88-åriga Arthur Mosen som var den förste driftchefen på SFR 1988.

Dessutom är det härligt med uppmärksamma Lagerblads-läsare, Fredrik Berggren, medlem i Svenska Porscheklubben sedan 1979 (!), noterade att det inte var en Porsche 911 Turbo S på bilden som Skalman duellerade mot. Utan en Porsche Boxster. Tack Fredrik!

” En folkomröstning innebär att våra kommuninvånare får en konkret och demokratisk chans att visa sin ståndpunkt och resultatet av den kommer enligt lag att vara rådgivande och bli del i beslutsunderlaget för kommunfullmäktige.

Jacob Spangenberg (C), kommunalråd.

Foto Lasse Modin

Foto Dreamstime

Fladdermusinventering i Forsmark

I förra numret av Lagerbladet lovade vi att återkomma med resultatet av SKB:s vilt- och spillningsinventering. När detta skrivs är det tyvärr inte klart än. Däremot kan vi berätta att SKB i slutet av juli ska göra en fladdermusinventering. Senast det gjordes var 2004 och då hittade man den här lilla sällsynta krabaten, trollfladdermusen. Vi återkommer så klart i höst med vilka fynd som gjordes – och med hur det gick i de andra inventeringarna.

Foto Lasse Modin

Grannarna tycker till

Slutförvaret för använt kärnbränsle är inte bara en svensk angelägenhet. Grannländerna kring Östersjön får också möjlighet att säga sitt om planerna. För några månader sedan besökte delegater från det så kallade Esbo-samrådet Forsmark.

– Veldig viktig att vi får vara på plats och se förutsättningarna för slutförvaret och att även vi får möjlighet att tycka till, sade Jörg Reckers från det tyska miljöministeriet.

Det var Naturvårdsverket som bjöd in till samrådet där grannländerna fick komma med synpunkter på verksamheter som kan få gränsöverskridande miljöpåverkan.

Picknick kring tornet som fyller 100 år

Det gamla vattentornet i Östhammar fyller 100 år. Det firar grannen SKB tillsammans med Östhammars kommun och Ica Supermarket i samband med Frösäkers Hembygdsförenings Hemvändardag den 31 juli.

Då kommer allmänheten att kunna kika in i den ståtliga byggnaden, se filmen "Hundraåringen och de 199 stegen upp till toppen", uppleva hisnande vyer, lyssna till intressanta historiska föreläsningar och delta i Östhammars största picknick i det gröna.

Foto Oscar Engström

Följ oss på Twitter

Redan för några år sedan började SKB i blygsam skala att använda Twitter som informationskanal. Men från och med i vår växlar vi upp och twittrar regelbundet om sådant som berör slutförvarsfrågan.

– Framför allt ska vi tipsa om intressanta artiklar och nyheter som vi lägger ut på vår webb, skb.se, säger Erica Wallin, som är kommunikötör på SKB i Östhammar/Forsmark.

Tanken är att börja med Twitter och sedan öka närvaron även på LinkedIn och Instagram.

– Människor tar till sig information på olika sätt, därför är det viktigt att vi kan möta dem i olika typer av informationskanaler, säger Erica.

Om ni vill följa oss på Twitter är adressen @SKB_press.

Foto Kajsa Prim

Går på djupet med ytskiktet

I Söderviken i Forsmark har SKB under våren gjort grundliga byggförberedande undersökningar.

– Vi måste jobba på och vara proaktiva, förklarar SKB:s enhetschef Niklas Heneryd. När vi får klartecken från myndigheterna och regeringen att börja bygga måste vi vara redo att sätta i gång.

Under sju veckor undersöktes jordskiktets hållfasthet, läget för bergytan under jordskiktet, ytliga sprickor och det ytliga bergets egenskaper. Det var djuplodande undersökningar – men samtidigt inte.

– Vi höll oss som mest ner till fem meters djup i berget och när resultaten analyseras kommer vi att få värdefull information inför det planerade bygget av slutförvaret, säger Johannes Petrone, som är geoteknisk aktivitetsledare.

119 undersökningspunkter, 65 borringar ner till berg, 75 jordprovtagningar, 13 grundvattenrör – en diger samling information. Därutöver gjordes också styrda provborringar ner till 500 meters djup i schakt-läget. All verksamhet sker med stor varsamhet om naturen i området.

Foto Lasse Modin

” För oss är det viktigt att fortsätta dialogen om slutförvaren med kommuninvånarna och samtidigt vara en attraktiv arbetsgivare man känner stort förtroende för.

Christopher Eckerberg, SKB:s vd, i en kommentar till den årliga opinionsundersökningen som visade att förtroendet för SKB ökat från 77 till 79 procent.

